

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/23-13942
Otsuse kuupäev 31.12.2023
Komisjoni koosseis Aase Sammelselg

Tarbija
Kaupleja Levikom Eesti OÜ (12678473)

Tarbija nõue Kohustuse puudumise tuvastamine (seadmete renditasu arvete tühistamine)

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada.
2. Tuvastada, et Levikom Eesti OÜ-l ei ole alates 6.juunist 2023 lepingu nr 4879 alusel tekkinud tarbija vastu lepingu täitmise nõuet, sh tasunõuet seadmete rendi eest.
3. Kauplejal teatada tarbijale nõuete puudumisest 5 päeva jooksul arvates otsuse saamisest.

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu või seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast teatama kirjalikult Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Asjaolud:

Pooled sõlmisid 2017. aastal Levikom Eesti OÜ lepingu nr 4879, millega kaupleja võttis endale kohustuse võimaldada Harjumaal, Maardu linnas, Väriheina tee 4 asuva liitumispunkti kaudu internetiteenust „Kodunet 10 (5/2+10” tingimustel. Kaupleja on lepingu alusel andnud tarbija kasutusse vastuvõtuseadme LHG5 (sn:9A17091C1E6D).

1.juuni 2022 kirjaga teatas kaupleja, et loeb liitumislepingu lõppenuks alates 5.juunist 2022, millisest ajast hakkab tarbijale teenust osutama Rednet OÜ; teenuse osutamise üleminek toimub sujuvalt ilma tehniliste katkestusteta.

Tarbija väidab, et sai kaupleja 1.juuni 2022 kirjast aru, et leping on 6.juunist 2022 üle läinud teisele teenuse osutajale. Tarbija tasus kaupleja viimase arve ning sõlmis uue teenusepakkujaga lepingu. Tarbija arusaama järgi olid suhted kauplejaga lõppenud ilma, et oleks jäänud vastastikuseid täitmata kohustusi. Mingeid seadet puudutavaid juhiseid kaupleja ei andnud.

3.oktoobril 2023 sai tarbija OÜ-lt Levicom teate, mille järgi oli tarbijal 1.oktoobri 2023 seisuga kogunenud seadmete rendi võlgnevus kaupleja ees kogusummas 65,38 eurot (periood 1.juuni 2022 – 30.september 2023); renditeenuse arveid kaupleja tarbijale esitanud ei olnud.

Tarbija väidab, et sai 1.juuni 2022 kirjast aru, et leping on 6.juunist 2022 üle läinud teisele teenuse osutajale; mingeid täiendavaid juhiseid kauplejalt seadmete kohta ei tulnud. Seadmed anti tema kasutusse üksnes kaupleja sideteenuse jaoks; sideteenuse lõppemisega lõppes ka seadmete kasutamise vajadus. Tal puudus igasugune eraldiseisev huvi seadme rentimise vastu. See paigaldati maja katusele ning häälestati sobiva tugijaamaga suhtlema Levikomi tehniku poolt üksnes seoses Levikomi poolt internetiteenuse osutamiseks. Seda kinnitab kaupleja 14.augusti 2019 pakkumus teenuse osutamiseks koos terminalseadmega.

Kaupleja poolt katusele paigaldatud seadet ei hakanud ta oskuste puudumise tõttu ise demonteerima. Kui kauplejal olnuks seadmete vastu siiras huvi, võinuks ta saata tehniku seadmeid maha monteerima.

Tarbija palub tuvastada, et tal puudub kaupleja ees rendi tasumise kohustus.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja tarbija etteheidetega ei nõustu. Kaupleja väidab, et lõpetas 1.juuni 2022 teate alusel alates 5.juunist 2023 vaid sideteenuse osutamise lepingu; tarbijale ei ole teatatud, et samast ajast lõpeb ka kliendiseadmete renditeenus. 1.juuni 2022 kirjas teatas kaupleja, et teatud juhtudel on võimalik teenuseosutaja vahetamine ilma teenust katkestamata, aga klientidele oli ka võimalus teha teenuseosutaja valik iseseisvalt. Teavet internetiühenduse teenuse osutaja vahetumise kohta peab andma uus teenuseosutaja.

Kaupleja ei saanud ESS §-s 89 lg 9 sätestatud kohustuse tõttu rendilepingut üles öelda; seda õigust sai kasutada vaid tarbija. Kaupleja jätkas renditeenuse osutamist nendele klientidele, kes ei avaldanud kauplejale renditeenuse lõpetamise soovi. Tarbija jätkas kauplejale kuuluvate seadmete kasutamist teise sideteenusepakkuja võrgus sideteenuse tarbimiseks. Kauplejale ei olnud 1.juuni 2022 teate saatmise ajal teada, kas tarbija kasutuses olevad seadmed ühilduvad uue teenusepakkuja võrguga.

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 16.detsembri 2021 määruse nr 79 „Nõuded internetiühenduse teenuse osutaja vahetamisele” (edaspidi - määrus nr 79) § 2 lg 1 kohaselt pidi andma tarbijale asjakohast teavet uus teenusepakkuja. Uus teenusepakkuja pidi olema teadlik, et ei omandanud kauplejalt kliendiseadmeid.

Sideteenuse ja renditeenuse lepingud on eraldiseisvad, mida tarbija pidi järelutama ka seni esitatud arvetest. Tarbijale esitatud arvetel on olnud renditeenus alati eraldiseisva müügiartiklina välja toodud, millest tarbija pidi mõistma, et tegemist on eraldi lepingutega. Tarbija pidi teadma, et

seadmeid võis rentida sõltumata sellest, kas tarbija saab sideteenust kauplejalt või mõnelt teiselt sideettevõtjalt.

Rendilepingu sõlmimine tähendas, et seadme eest rendi tasumise ja seadme tagastamise kohustus lasus tarbijal üldtingimuste p-de 4.7-4.9, 4.22, 9.4-9.3 ja 9.10 alusel. Kuna tarbija seadet välja ei ostnud ega tagastanud neid 5 tööpäeva jooksul, oli kauplejal õigus hinnakirja alusel rendi tasumist nõuda. Tarbija pidi enne lepingu sõlmimist tutvuma kaupleja tüüptingimustega, mis on olnud klientidele kättesaadavad.

Kaupleja majandustegevus on saneerimises; kauplejal puudub võimalus jätta nõuded esitamata, kuna see kahjustaks teiste võlausaldajate huve.

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitseseaduse (TKS) § 51 järgi lahendatakse tarbijavaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Poolte selgituste järgi põhineb vaidlusalune õigussuhe sideteenuse osutamise lepingul elektroonilise side seaduse (ESS) § 91 tähenduses. ESS 91 lg 3 järgi kohaldatakse eriseadusega reguleerimata küsimustes sellele lepingule võlaõigusseaduse sätteid.

ESS § 91 järgi toimub sideteenuse osutamine lõppkasutajale sideteenuse lepingu alusel; sideteenuse leping on liitumisleping või muu sideteenuse osutamise leping. Sideteenuse lepingu sõlmimisel ja täitmisel, samuti lepingu muutmisel ja lõpetamisel tuleb tarbijale tagada vähemalt seaduses ettenähtud õigused; seadusega võrreldes tarbija õigusi piiravad kokkulepped on tühised (ESS § 92).

Komisjonile esitatud selgituste ja tõendite järgi põhines poolte õigussuhe lepingul nr 4879, mille tähtaeg lõppes 27.augustil 2021; millele järgnevalt muutus leping tähtajatuks. Lepingut komisjonile esitatud ei ole.

Esmalt hindab komisjon kaupleja tüüptingimuste siduvust, so tüüptingimuste muutumist lepingu osaks.

VÕS § 37 järgi on tüüptingimused lepingu osaks, kui tüüptingimuste kasutaja neile kui lepinguosale enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal selgelt viitas ja teisel poolel oli võimalus nende sisust teada saada. Tüüptingimuste muutumist lepingu osaks peab tõendama tüüptingimuste kasutaja.

Kaupleja ei ole esitanud tõendeid, mille põhjal saaks järeldada, et kaupleja on tüüptingimuste kasutamisele piisavalt selgelt viidanud enne lepingu sõlmimist või lepingu sõlmimise ajal; samuti, et tarbijal olnuks võimalik nendega enne lepingu sõlmimist tutvuda.

Eelnevat kokku võttes, leiab komisjon, et kaupleja ei ole enne tarbijaga lepingul põhineva suhte

loomist ega selle loomise ajal kasutatavatele tüüptingimustele piisavalt selgelt viidanud ning kaupleja tüüptingimused lepingu osaks ei ole.

Komisjon hindab kõnealuse tootelepingu täitmisega seonduvat lähtudes eritingimustest ja seaduses selle lepinguliigi kohta sätestatust. Komisjon märgib ka, et tüüptingimustes sisalduvad, kuid seadusega vastuolus olevad tingimused on tühised; seega ei omaks seadusega vastuolus olevate või seadusega võrreldes tarbija õigusi piiravate tüüptingimuste sisu vaidluse lahendamisel määravat tähendust.

Teiseks hindab komisjon, kas ja kui, siis milline mõju oli poolte lepingulisele suhtele kaupleja 1.juuni 2022 teatel.

Kaupleja teatest on võimalik aru saada, et kaupleja luges klientidega sõlmitud liitumislepingud lõppenuks 5.juunist 2022, millisest ajast jätkab teenuse osutamist teine äriühing. Kaupleja selgitas, et tehniline üleminek toimub katkestusteta ning uue teenuse pakkujaga tuleb klientidel lepingu sõlmimiseks ise ühendust võtta.

Kaupleja vastusest saab komisjon aru, et kaupleja käsitab 1.juuni 2022 teadet lepingu ülesütlemise teatena, millega öeldi üles osa lepingust nr 4879, so lepingus sisalduv liitumisleping (sideteenuse osutamise leping). Komisjon kauplejaga ei nõustu.

Sideteenuse lepingu ülesütlemine on reguleeritud ESS §-s 100, mille lõike 2 järgi on sideettevõtjal õigus leping ilma eelneva etteteatamiseta üles öelda, kui sideteenuse osutamist on tarbijale eelnevalt piiratud seaduse § 98 lõike 1 punktide 1-3 ja 5 ettenähtud alustel ja piiramise alus ei ole ära langenud ühe kuu jooksul piirangu rakendamise aluse tekkimise päevast arvates. Osundatud seaduste järgi on kauplejal õigus leping seaduses ettenähtud korras üles öelda vaid juhul kui 1) tarbija on lepingut rikkunud, 2) kaupleja on andnud rikkumise kõrvaldamiseks tähtaja ja 3) tarbija ei ole rikkumist kõrvaldanud.

Kõnealusel juhul on kaupleja lepingu lõppenuks lugemise teate vormistanud masskirjana, so adresseerituna kõikidele Levikom Eesti OÜ klientidele. Masskiri ei saa olla sideteenuse lepingu ülesütlemise tahteavalduseks, kuivõrd adressaadita masskirjas ei ole tuginetud ega saadudki tugineda tarbijapoolsele lepingu rikkumisele.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja 1.juuni 2022 teade ei ole hinnatav lepingu ülesütlemise tahteavaldusena. Kuivõrd lepingu lõppemise aluseks on üksnes õiguspärane tahteavaldus, ei ole 1.juuni 2022 teatel tarbijaga sõlmitud kliendilepingut ega ka tootelepingut lõpetavat tähendust.

Järgnevalt hindab komisjon, kas kaupleja 1.juuni 2023 teatel on tootelepingut muutev tähendus.

Kaupleja selgitustest on võimalik aru saada, et kaupleja arusaama kohaselt jäid poolte vahel alates 6.juunist 2022 kehtima seadmete renti puudutavad kokkulepped. Komisjon kauplejaga ei nõustu.

ESS § 99 järgi võib sideettevõtja ühepoolset muuta sideteenuse lepingu tingimusi, kui muutmise vajadus tuleneb õigusaktide muutmisest või kui pärast sideteenuse lepingu sõlmimist muutuvad lepingu sõlmimise aluseks olnud asjaolud ja sellega kaasneb sideettevõtjal lepingu täitmise kulude oluline suurenemine (lg 1). Lisaks seaduses sätestatule võib sideettevõtja muuta sideteenuse lepingut vastavalt sideteenuse lepingus sätestatud tingimustele. Sideettevõtja ei või muuta tähtajalise kohustusega sideteenuse lepingu tasu ja sideteenuse põhiomadusi ühepoolset tarbija kahjuks sidusustähtaja jooksul, välja arvatud juhul, kui muudatus on tingitud õigusakti muutmisest või valitsusasutuse otsusest (lg 2'). Lepingu muutmise kavatsusest tuleb teavitada vähemalt üks kuu ette teatega, mis on pealkirjastatud „Lepingu muutmine” ning teates tuleb märkida muudetavad tingimused, lõppkasutaja õigus muudatustega mittenõustumise korral leping lisakuludeta üles öelda ühe kuu jooksul pärast vastava teate saamist ning tingimuste muutmise põhjus ja õiguslik alus (lg 3).

Kaupleja on 1.juuni 2022 kirja saatmist põhjendanud ettevõttesse investorite kaasamisega ja tegevuse ümberkorraldamisega, mis ei ole sideteenuse lepingu ühepoolse muutmise õigustamiseks piisav. Komisjoni ette toodud asjaoludel lasus kauplejal kohustus täita lepinguid tarbijatega kokkulepitud sidusustähtaja lõpuni.

Kaupleja ei ole esitanud komisjonile mingeid tõendeid, mis kinnitaksid kaupleja väiteid selles, et kaupleja on avaldanud tarbijale taht muuta lepingut nr 4879, so lõpetada internetiteenuse osutamine ja jätkata lepingu täitmist seadmete rendi osas. 1.juuni 2022 teates sellekohast teavet ei sisaldu; enne 3.oktoobri 2023 meeldetuletuskirja saatmist ei ole kaupleja muid teateid tarbijale saatnud.

Komisjon ei nõustu kauplejaga selles, et tarbija pidi ise aru saama, et rendisuhe jätkub või siis ise välja selgitama, mis saab kaupleja poolt üleantud seadmetest. Lepingu sõlmimine ja muutmine saab toimuda üksnes tahte ja selle avaldamise teel. Kuivõrd kaupleja ei ole seaduses ettenähtud viisil tarbijale lepingu muutmise kavatsusest teada andnud (taht avaldanud), ei saa tarbijale panna kaupleja tahteavalduste äraarvamise või oletamise kohustust.

Komisjoni hinnangul on tootelepinguga tarbija kasutusse antud seadmed hinnatavad terminalseadmetena, mille kasutamine on olemuslikult seotud sideteenuse osutamisega. Kaupleja ei ole tõendanud, et oleks tarbijale lepingu sõlmimisel selgitanud, et seadmete rent ei ole seotud sideteenuse paketiga. Kaupleja ei ole ka komisjonile selgitanud, kas tarbija kasutusse antud terminalseadmed on kasutatavad teise sideettevõtja sidevõrgus või mitte. Samuti ei ole kaupleja teatanud tarbijale, et soovib tarbijalt terminalseadmete tagastamist või nende endale jätmise soovi korral seadmete jääkväärtuse hüvitamist.

Eelnevat kokku võttes leiab komisjon, et kaupleja 1.juuni 2022 teatel ei olnud lepingut muutvat tähendust.

Pooled ei vaidle selles, et tarbija ei esitanud kauplejale lepingu ülesütleamise avaldust; seega olid tarbijaga sõlmitud lepingud jätkuvalt siduvad ja kuulusid täitmisele.

Järgnevalt hindab komisjon, kas kauplejal on tarbija suhtes lepingu täitmise nõue.

Kõnealune leping oli sõlmitud määratud tähtajaga kuni 27.augustini 2021, millele järgnevalt muutus leping tähtajatuks. Pooled ei vaidle selles, et kaupleja ei ole alates 5.juunist 2022 tarbijaga sõlmitud tootelepingu alusel internetiteenust pakkunud ega lepingu alusel arveid esitanud. Poolte selgitustest saab komisjon aru, et leping anti üle teisele sideteenuse pakkujale ning see kehtis muutmata kujul kuni ajani, kui leping lõpetati lepingu ülevõtja või tarbija poolt muul õiguslikul alusel (komisjonile ei ole need asjaolud teada).

Käesoleva vaidluse esemeks ei ole lepingu ülevõtmisega seonduva hindamine; tarbija õigusi ei puuduta lepingu üleandja ja ülevõtja vaheliste kokkulepete sisu ja nende täitmine. Kaupleja teatas 1.juuni 2022 kirjaga kõikidele klientidele, et teenust osutab edasiselt teine ettevõtja ja lõpetas samast ajast lepingu täitmise.

Komisjon ei jaga kaupleja arusaama selles, et tarbijale teenusepakkuja vahetumisega seonduva teabe andmise eest oli määruse nr 79 § 2 1.lõike alusel vastutav üksnes uus teenuse osutaja. Kaupleja viidatud määrus nr 79 on kehtestatud ESS § 89 lg 10 alusel eesmärgiga tagada kliendile, kelle algatusel toimub sideteenuse osutaja vahetus, numbriliikuvus ja sideteenuse katkematus. Kõnealusel juhul sellist olukorda ei ole. Ka ei ole kaupleja selgitus sisuliselt õige, kuivõrd määruse nr 79 § 2 lg 1 järgi lasub asjakohase teabe andmise kohustus nii teenuse osutajal (§ 1 p1) kui ka uuel teenuse osutajal (§ 1 p 2).

Komisjon ei jaga kaupleja arusaama ka selles, et rendilepingu kestma jäämine oli vajalik seadusest (ESS § 89 lg 9) tuleneva kohustuse täitmiseks. Kaupleja osundatud seadusega on reguleeritud kliendi õigus katkematule teenusele, mitte kaupleja õigus rendilepingu jätkumisele.

Komisjoni hinnangul pidid lepingute üleandja ja vastuvõtja lepingute üleandmisele eelnevalt välja selgitama, kas lepingute üleandmine (täitmise jätkamine) on tehniliselt teostatav. Kuivõrd kaupleja on 1.juuni 2022 teates nimetanud uue teenuse osutaja ja kinnitanud, et teenuse üleminek toimub 5 päeva pärast sujuvalt, pidi kauplejal olema teada, et klientide kasutuses olevad seadmed seda võimaldavad.

Komisjon ei jaga kaupleja arusaama selles, et tarbija ei võinud eeldada seadmete üleminekut teisele sideteenuse pakkujale. Kaupleja tegevusest ja 1.juuni 2022 teate sisust järeldeb komisjon, et kaupleja tahe oligi kõik lepingust tekkinud kohustused ja õigused teisele isikule üle anda.

Sellise sisuga teate saamisel oleks iga samas olukorras heas usus tegutsev mõistlik isik aru saanud, et tema jaoks muutub vaid teenuse pakkuja (lepingu ülevõtja). Tarbija oli kaupleja teate ja tegevuse põhjal õigustatud järelutama, et lepingust tekkinud kohustused tuleb edaspidi täita uuele võlausaldaajale. Kaupleja lepingu täitmise nõue lõppes lepingu üleandmisega. Pärast lepingu üleandmist (lepingust väljumist) lepingu täitmise nõuet kauplejal ei ole. Kõnealuse vaidluse esemeks ei ole tarbija kohustuste täitmine kolmanda isiku (lepingu ülevõtja) ees; seega ei oma tähendust, kas tarbija kaupleja seadmeid uue sideteenuse pakkuja võrgus kasutas või mitte.

Komisjonile teadaolevalt ei ole kaupleja esitanud tarbijale seadmete tagastamise nõuet; seega ei ole tarbija langenud seadmete tagastamise kohustusega viivitusse ning kauplejal ei ole VÕS §-s 335 ettenähtud nõudeid. Komisjon selgitab tarbijale, et kui tarbija valduses on teistele isikutele (sh kaupleja) kuuluvaid seadmeid, lasub tarbijal nende esemete suhtes samaväärne hooldsuskohustus, kui ta rakendab oma asjade suhtes.

Seadmete edasise saatusega, sh nende demonteerimise ja jääkväärtusega seonduv väljub käesoleva vaidluse raamidest. Siiski peab komisjon vajalikuks selgitada, et lepingu täitmise nõude puudumine ei piira kaupleja õigust esitada tarbijale seadmete väljaandmise nõue. Arvestades vaidluse asjaolusid peab kaupleja seadmete tagastamise nõude esitamise korral tõendama, et 6.juunist 2022 lepingu ülevõtnud sideteenuse ettevõtjal sama nõue sama tarbija vastu puudub; samuti ei saa kaupleja tarbijalt nõuda seadmete demonteerimist ja kauplejale toimetamist tarbija kulul.

Eelnevat kokku võttes leiab, et kaupleja ei ole alates 6.juunist 2022 õigustatud esitama tarbijale lepingu nr 4879 alusel lepingu täitmise nõudeid, sh tasu seadmete rendi eest. Tarbija nõue seadmete kasutamise tasunõude põhjendamatuse tuvastamises on põhjendatud ja tuleb rahuldada.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg

/allkirjastatud digitaalselt/